

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Autorský zákon a počítačové programy

V tomto článku bude pojednáno o některých nových aspektech právní úpravy počítačových programů, které přinesl zákon č. [121/2000](#) Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Tento právní předpis nabyl účinnosti 1. prosince 2000 a derogoval předchozí autorský zákon (35/1965 Sb.). Je třeba také podotknout, že nový autorský zákon (dále jen AZ), jak již z jeho dlouhého názvu vyplývá, provedl změny i v jiných právních předpisech, např. v trestním, přestupkovém a živnostenském zákoně.

V tomto článku bude pojednáno o některých nových aspektech právní úpravy počítačových programů, které přinesl zákon č. [121/2000](#) Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Tento právní předpis nabyl účinnosti 1. prosince 2000 a derogoval předchozí autorský zákon (35/1965 Sb.). Je třeba také podotknout, že nový autorský zákon (dále jen AZ), jak již z jeho dlouhého názvu vyplývá, provedl změny i v jiných právních předpisech, např. v trestním, přestupkovém a živnostenském zákoně.

AZ je v souladu s mezinárodními právními standardy založen na dualistické koncepci práv majetkových (economic rights) a práv osobnostních (moral rights). Toto se týká samozřejmě i počítačových programů.

Je však třeba konstatovat, že AZ nedefinuje (a ani předchozí AZ tak nečinil), co se rozumí pod pojmem počítačový program. Existuje řada mimoprávních definic tohoto pojmu, avšak v některých zahraničních právních řádech jsou obsažena i vymezení legální – takovým příkladem je slovenský AZ, který říká, že „Počítačový program je sůbor příkazov a inštrukcií použitých priamo alebo nepriamo v počítači. Príkazy a inštrukcie môžu byť napísané alebo vyjádrené v zdrojovom kóde alebo v strojovom kóde. Neoddeliteľnou súčasťou počítačového programu je aj podkladový materiál potrebný na jeho prípravu.“

Aby mohl být počítačový program předmětem AZ a stát se tak podle tohoto zákona dílem, musí být takové dílo mj. vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické. Touto podobou počítačových programů je buď zdrojový kód (vytištěný na papíře) nebo strojový kód (zpracovatelný i čitelný počítačem). AZ poskytuje ochranu počítačovému programu bez ohledu na konkrétní formu jeho vyjádření a dokonce jde na rozdíl od předchozího AZ ještě dál a tuto ochranu poskytuje i koncepčním přípravným materiálům (§ 65 odst. 1 AZ). Jak počítačové programy, tak i koncepční přípravné materiály jsou podle AZ chráněna jako díla literární. Toto mezinárodně uznávané pravidlo vychází z Bernské úmluvy na ochranu literárních a uměleckých děl. Mezinárodně je totiž všeobecně přijímáno, že pojmem literární se nemyslí jen romány, básně atd., ale lze pod něj zahrnout rovněž i návod na údržbu automobilu, nebo dokonce předměty, které nejsou v písemné podobě či srozumitelné průměrné lidské bytosti jako je právě počítačový program.

Druhy počítačových programů podle AZ

Můžeme provést následující kategorizaci počítačových programů:

- počítačový program splňující pojmové znaky díla – jedná se o jedinečný autorův výtvar. Lidově řečeno, je to program „šitý na míru“ pro konkrétní specifický účel. Takovýchto programů však není mnoho.
- Počítačový program nespĺňující všechny pojmové znaky díla, avšak AZ jej za dílo považuje (§ 2 odst. 2 a § 65 odst. 1 AZ) – tento počítačový program je sice původní autorův výtvar, avšak nespĺňuje jeden z pojmových znaků díla (jedinečnost ve smyslu § 2 odst. 1 AZ). AZ v § 2 odst. 2 totiž stanovuje, že za

dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem. S tímto druhem programů se na rozdíl od předchozího typu setkáváme mnohem častěji.

Oba výše uvedené druhy počítačových programů jsou novým AZ chráněny jako díla literární. Ještě je třeba podotknout, že na počítačový program se použijí všechna ustanovení AZ upravující autorské dílo, pokud speciální ustanovení AZ nestanoví ve vztahu k počítačovým programům něco jiného.

Právní úprava rozmnožování počítačových programů

Jedním ze specifíků týkajících se počítačových programů je jejich přísná ochrana. AZ totiž v § 30 odst. 1 neumožňuje zhotovení rozmnoženiny počítačového programu ani pro vlastní potřebu. Toto omezení užití díla pro osobní potřebu znamená jak zákaz vlastního zhotovení rozmnoženiny, tak i zákaz zhotovení takové rozmnoženiny na objednávku u jiného subjektu. Tato tvrdá restrikce je na štěstí zmírněna ustanovením § 66, kde jsou vyjmenovány výjimky z tohoto zákazu. Jednou z nich je pořizování kopie pro záložní účely (§ 66 odst. 1 písm. b) AZ). Tato výjimka má významné racionální jádro, jelikož uživatelé jsou často přímo v příručkách k počítačovým programům vyzýváni k tomu, aby si vytvořili kopii zakoupeného programu pro případ poškození originálního média. Ovšem při zkoumání této problematiky narážíme na praktický problém. Pokud je totiž počítačový program distribuován na disketách, nečiní uživateli žádnou potíž si takovou kopii zhotovit. Problém nastává v případě, kdy zakoupený software je nahrán na jiném paměťovém médiu, typicky na kompaktním disku (CD). Málo jednotlivců vlastní zařízení, jež umožňuje vytvořit kopii CD a nemohou si tak kopii opatřit sami. Jsou tak odkázáni na služby jiných právnických a fyzických osob, avšak subjekty poskytující tyto duplikační služby by si při kopírování počítačových programů za tímto účelem neměly účtovat částku, z které by profitovaly.

Mezi další výjimky z výše uvedeného zákazu jsou např.: rozmnožení, je-li to potřebné k užití počítačového programu v souladu s jeho určením (§ 66 odst. 1 písm. a) AZ), tzv. reverse engineering (neboli dekompile) – podrobnosti viz § 66 AZ.

Zhotovení počítačového programu na objednávku

I v tomto případě se uplatňuje zvláštnost, přesněji řečeno právní fikce. Počítačový program vytvořený např. na základě smlouvy o dílo, je AZ považován za zaměstnanecké dílo (§ 58 odst. 7 AZ). Objednatel se považuje za zaměstnavatele, i když jím ve skutečnosti není, a zhotovitel se, ač tak zákon výslovně neříká, považuje za zaměstnance, i když ve skutečnosti o zaměstnance nejde. Osobnostní práva autora (zhotovitele) k dílu zůstávají zachována. Není-li dohodnuto jinak, majetková práva k počítačovému programu vykonává svým jménem a na svůj účet zaměstnavatel (tzn. objednatel).

Závěr

V tomto článku nebylo poukázáno na všechny zvláštnosti související s počítačovými programy, např. vyloučení bezplatné zákonné licence v případě užití díla (počítačového programu) půjčováním a pronájmem originálu nebo rozmnoženiny.

Lze říci, že současný AZ oproti dosavadnímu právnímu stavu zpřesnil a zdokonalil právní úpravu tak významných autorských děl, jež počítačové programy beze sporu jsou. Tím rovněž došlo k zakotvení mezinárodně stanovených a uznávaných pravidel do českého právního řádu.

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [JIRÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - BŘEZEN 2026](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [10 otázek pro ... Kateřinu Mikulovou](#)